

تب مالت

بیماری مشترک انسان و دام

قابل انتقال بین انسان و حیوان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حاکی از این است که طی سال گذشته متأسفانه موارد ابتلا با افزایش مواجه بوده به‌طوری که آمار مبتلایان به حدود ۲۲ هزار مورد رسیده است. قسمت اعظم ابتلا به تب مالت به دلیل استفاده از فرآورده‌های لبنی غیر پاستوریزه است. بنابراین اهمیت دارد که مردم در مصرف این فرآورده‌ها دقت کنند. این در حالی است که پیشگیری و کاهش بروز بیماری در انسان باید از طریق آموزش بهداشت به‌منظور کاهش خطرات شغلی و بیماری‌های منتقله توسط محصولات لبنی آلوده و پاستوریزه کردن شیر و فرآورده‌های آن انجام شود.

آلوده است. در ضمن بیماری با خوردن گوشت آلوده نپخته هم انتقال می‌یابد. در کشور‌های دیگر راه انتقال بیشتر از راه تماس یا تنفس است. در موارد خیلی نادر انتقال بیماری از شیر مادر به نوزاد و یا از مادر به جنین گزارش شده است.»

طبق بررسی‌های انجام شده این میکروب در شیر ۱۰ تا ۱۷ روز، در گوشت سه هفته، در بستنی یک‌ماه، در پنیر حدود دو ماه و در کره سه ماه زنده می‌ماند.

تشخیص بیماری تب مالت

او با اشاره به این مطلب که علائم بیماری تب مالت غیراختصاصی است توضیح می‌دهد: «در مواردی برخلاف اسم بیماری تب وجود ندارد، اما سابقه مصرف شیر و لبنیات محلی به تشخیص آن کمک می‌کند. برای تأیید تشخیص این بیماری روش‌های مختلفی وجود دارد که کشت میکروب مطمئن‌ترین روش است. البته با آزمایش (PCR) و آزمایش سرم پزشکان می‌توانند آنتی‌بادی‌های موجود در سرم بیمار را بررسی کنند.»

درمان

متخصص بیماری‌های عفونی درباره درمان تب مالت می‌گوید: «قبل از شروع درمان ابتدا پزشک باید ابتلا به تب مالت را تشخیص دهد. در این راستا آزمایش‌هایی برای جست‌وجوی باکتری در نمونه‌های خون، مغزاستخوان یا سایر مایعات بدن انجام می‌شود. علاوه بر این، آزمایش خون می‌تواند برای تشخیص آنتی‌بادی علیه باکتری صورت پذیرد. پس از تشخیص، پزشک می‌تواند آنتی‌بیوتیک تجویز کند که به مدت چهار تا شش هفته مصرف می‌شود. تب ممکن است ۲ تا ۷ روز پس از شروع درمان ادامه یابد.

در موارد حاد بروسلوز فعالیت باید محدود شود و در طول دوره‌های تب، استراحت در بستر توصیه می‌شود. برای شاید لازم باشد برای دردهای اسکلتی عضلانی شدید، به‌ویژه روی ستون فقرات، مسکن مصرف شود. التهاب پوشش داخلی حفره‌های قلب (اندوکاردیت) اغلب علاوه بر درمان آنتی‌بیوتیکی، به جراحی هم نیاز دارد.»

رژیم غذایی در بیماری تب مالت

و کلسیم) را تأمین می‌کند.

- در هنگام تب به علت تعریق زیاد مقادیر زیادی سدیم و پتاسیم از بدن دفع می‌شود. بنابراین لازم است به غذاهایی مانند سوپ کمی نمک اضافه شود. بهترین منابع غذایی پتاسیم در این حالت شیر و آیموه است.
- در صورتی که مواد غذایی از گروه‌های مختلف انتخاب شود، بدون تردید کلسیم، فسفر، آهن و سایر مواد معدنی تأمین خواهد شد.
- کمبود ویتامین (C) نیز از جمله مواردی است که باید در این بیماران مورد توجه قرار گیرد. زیرا کمبود ویتامین (C) موجب تضعیف توانایی بدن در تولید عوامل مؤثر برای عکس‌العمل‌های سیستم دفاعی بدن می‌شود. نیاز به ویتامین (B) نیز افزایش می‌یابد؛ چراکه با افزایش انرژی میزان نیاز به ویتامین (B₁)، (B₂) و نیاسین بالا می‌رود. در ضمن آنتی‌بیوتیک و داروها ممکن است از سنتز ویتامین‌های گروه (B) در روده جلوگیری به عمل آورند.

علائم بیماری در حیوان

این متخصص بیماری‌های عفونی در مورد علائم تب مالت در حیوانات یادآور می‌شود: «عفونت در گاو معمولاً علامتی ندارد، اما احتمال دارد حیوان دچار عفونت خونی شود که در این حالت میکروب به قسمت‌های مختلف بدن از جمله غدد لنفاوی، طحال، کبد و دستگاه تناسلی راه می‌یابد و باعث آلودگی جفت و جنین و در نهایت سقط جنین بخصوص در ماه پنجم می‌شود. گاهی هم حیوان آلوده به‌موقع زایمان می‌کند که در آن صورت باقی ماندن جفت شایع است. در این صورت دامدار باید به تب مالت توجه کند. شیر حیوان به این میکروب آلوده است و باید از خوردن آن خودداری شود.»

شایع‌ترین راه انتقال

سودمند در مورد راه‌های انتقال این بیماری می‌گوید: «متداول‌ترین راه انتقال در ایران و کشورهایی که بیماری به‌صورت بومی در آن‌ها وجود دارد، خوردن شیر و لبنیات

تب مالت یا بروسلوز یکی از بیماری‌های رایج عفونی در ایران، خاورمیانه و نواحی وسیعی از جهان است. این عارضه عفونی باکتریایی محسوب می‌شود که از حیوانات به انسان سرایت می‌کند. معمولاً عفونت در انسان به تماس مستقیم با حیوانات آلوده یا فرآورده‌های آن‌ها وابسته است. تماس با حیوانات دچار سقط جنین و مصرف شیر آلوده یا فرآورده‌های آن مخاطرات اصلی در بروز تب مالت هستند. معمولاً افراد با خوردن لبنیات خام یا غیر پاستوریزه به این بیماری مبتلا می‌شوند. گاهی اوقات، باکتری‌های عامل تب مالت می‌توانند از طریق هوا یا تماس مستقیم با حیوانات آلوده پخش شوند. بررسی‌های گروه مدیرت بیماری‌های

گزارش

دکتر عبدالحمید سودمند، متخصص بیماری‌های عفونی در مورد این بیماری و علل به‌وجود آمدن آن به «آتی‌نو» می‌گوید: «تب مالت، تب بز یا تب مدیترانه‌ای، بیماری مشترک بین انسان و حیوان است که به‌وسیله میکروب بروسلا ایجاد می‌شود و به اشکال مختلف تظاهر پیدا می‌کند. این بیماری عفونی به‌دلیل داشتن علائم متعدد و متنوع اغلب با بیماری‌های دیگر اشتباه می‌شود و بیمار را دچار مشکلات زیادی می‌کند. در بررسی‌های انجام شده در کشور ۸۳ درصد بیماران زیر ۴۰ سال بوده‌اند و این بیماری در مردان بیشتر از زنان دیده شده است. در ضمن فصل بهار شایع‌ترین فصل بروز آن است. عامل بیماری شش‌ش نوع است و مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: بورتوس گاوی (که شایع‌ترین عامل بیماری تب مالت در آمریکا است) و ملیتئیس که در بز و گوسفند ایجاد بیماری می‌کند و تقریباً تنها عامل ایجاد تب مالت در ایران و شایع‌ترین علت تب مالت در دنیاست. در مناطقی که بز، گوسفند و گاو با هم نگهداری می‌شوند، بیماری با میکروب بروسلا ملیتئیس دیده شده است.

علائم بیماری در انسان

او با بیان این مطلب که ممکن است این بیماری بدون علامت باشد و فقط بعد از آزمایش خون و براساس ایجاد پادتن تشخیص داده شود می‌افزاید: «شکل حاد بیماری با تب، لرز، بی‌اشتهایی، کاهش وزن، تعریق فراوان و فعالیت خیلی کم همراه است. درد اندام‌ها، مفاصل و خستگی از علامت‌های بعدی هستند. گاهی تب بیمار بدون درمان قطع شده و دوباره ظاهر می‌شود. شکل دیگر بیماری تب مالت روند آهسته، تدریجی و مزمن دارد. ممکن است از اول به این شکل ظاهر شود یا به دنبال علائم حاد دیده شود و به‌صورت خستگی، سردرد مزمن، بی‌خوابی، درد مبهم اندام‌ها، خستگی زودرس و عرق‌ریزش تظاهر کند.»

سودمند ادامه می‌دهد: «گاهی بیماری به شکل موضعی یا همراه با درگیری خاص است که می‌تواند به عنوان اولین تظاهر یا عارضه بیماری تلقی شود. از دیگر علائم

پیشگیری از تب مالت

تازه محلی خودداری شود مگر اینکه پنیر حداقل ۴۰ روز در آب‌نمک نگهداری شده باشد.

- دستکش بپوشید:** در صورتی که کشاورز، شکارچی یا کارگر کشتارگاه هستید، هنگام لمس بدن حیوانات مریض یا مرده از دستکش استفاده کنید. به کار بردن دستکش لاستیکی، روپوش و عینک باعث می‌شود باکتری‌های عفونی به زخم‌های پوستی یا چشم وارد نشود. همچنین استفاده از وسایل حفاظتی مانند عینک، چکمه و لباس غیرقابل نفوذ در زمان تماس با دام مؤثر است.
- حیوانات را واکسینه کنید:** استفاده از واکسن تب مالت می‌تواند از ابتلای افراد به بیماری تب مالت جلوگیری کند. هنگام واکسینه کردن حیوانات حتماً باید موارد بهداشتی رعایت شود. از آنجا که واکسن تب مالت زنده است در صورتی که از هر راهی وارد بدن شود، می‌تواند فرد را بیمار کند. اگر کسی هنگام واکسیناسیون حیوانی تصادفاً به واکسن آلوده شود، باید تحت درمان قرار گیرد.

تب مالت یک بیماری عفونی مشترک بین انسان و حیوان است. پیشگیری از این بیماری در انسان تنها با کنترل بیماری در دام امکان‌پذیر می‌شود. البته می‌توان با توصیه‌های بهداشتی به‌ویژه در خصوص عدم مصرف فرآورده‌های لبنی غیر پاستوریزه (سنتی) تا حد زیادی از ابتلا به تب مالت پیشگیری کرد. بعضی از راهکارهای پیشگیری از این بیماری عبارت‌اند از:

- در محیط‌های کاری پرخطر نکات ایمنی را رعایت کنید:** اگر در آزمایشگاه کار می‌کنید، تمام نمونه‌ها را تحت شرایط ایمنی زبستی مناسب نگهداری کنید. همچنین کشتارگاه‌ها باید از اقدامات حفاظتی مانند جداسازی کف کشتارگاه از سایر بخش‌ها و استفاده از لباس‌های حفاظتی پیروی کنند.
- گوشت را کاملاً بپزد:** در صورتی که قصد دارید از گوشت استفاده کنید باید آن را به‌گونه‌ای بپزد که کاملاً مغز پخت شود. زمانی که گوشت کامل و درست پخته می‌شود باکتری‌های مضر مانند سالمونلا و ای‌کولای از بین می‌رود.
- از محصولات لبنی غیر پاستوریزه استفاده نکنید:** طی تحقیقات صورت گرفته روی افرادی که به بیماری تب مالت مبتلا شدند، دانشمندان دریافتند که یکی از راه‌های ابتلا به بیماری تب مالت استفاده از محصولات لبنی به‌دست‌آمده از گله‌های بومی است. به همین دلیل بهتر است که از محصولات غیر پاستوریزه استفاده نکنید و توصیه می‌شود شیر، بستنی، ماست و پنیر پاستوریزه مصرف کنید. بهتر است از مصرف پنیر

نکته

تب مالت و طب سنتی

استفاده از راهکارهای طب سنتی و مصرف دمنوش‌های گیاهی یکی از مؤثرترین روش‌های درمان تب مالت است. هرچه استفاده از دمنوش‌ها منظم‌تر باشد، احتمال بهبودی سریع افزایش پیدا می‌کند. بعضی از مواد و دمنوش‌های مفید برای این بیماری شامل موارد زیر هستند:

- سیر:** گیاه سیر با داشتن خواص مختلف ضدباکتریال باعث می‌شود که سیستم ایمنی تنظیم شود. از دیگر خواص گیاه سیر می‌توان کمک به بهبود عملکرد ایمنی سلول‌های سفید را نام برد. گیاه سیر از دیرباز برای درمان بیماری‌های عفونی به کار گرفته می‌شد. امروزه از گیاه سیر برای ساخت قرص، کپسول و قطره سیر استفاده می‌شود. ترکیبات سولفوردار باعث می‌شود که گیاه سیر خاصیت ضدباکتری خود را حفظ کند.
- دمنوش برگ کاسنی:** این دمنوش یکی از بهترین دمنوش‌های حال حاضر در بهبود بیماری تب مالت است. پیش از مصرف صبحانه، برگ کاسنی را دم کرده و یک لیوان از آن بنوشید. علاوه بر این می‌توانید صد گرم برگ کاسنی را با صد گرم تخم کاسنی مخلوط کنید. سپس ریشه‌های بید را نیز به مخلوط اضافه کنید. هر شب مقداری از ترکیب به دست آمده را در آب‌جوش قرار داده و صبح روز بعد بنوشید.
- دمنوش خارخاسک:** خارخاسک دارای خواص بی‌شماری است و برای درمان بسیاری از بیماری‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای نوشیدن دمنوش خارخاسک، صد گرم از خارخاسک را در آب بجوشانید. هر روز مقداری از آن را بنوشید. برای افزایش تأثیر این گیاه می‌توانید دمنوش را با آب کاسنی مخلوط و استفاده کنید.

- دمنوش زنجبیل:** این دمنوش از دیگر دمنوش‌های مؤثر برای تب مالت است. ریشه زنجبیل را در آب‌جوش قرار داده و پس از ۱۰ دقیقه دمنوش را استفاده کنید. روزی یک وعده از این جوشانده بنوشید.
- دمنوش کاکوتی:** کاکوتی گیاهی خوش‌عطر و کوهستانی است که می‌تواند به درمان تب مالت کمک کند. یک قاشق از برگ‌های کاکوتی را در یک فنجان آب‌جوش بریزید. سپس پنج دقیقه منتظر بمانید. پس از دم کشیدن برگ کاکوتی دمنوش شما آماده مصرف خواهد بود. توجه داشته باشید که دمنوش را روی حرارت غیرمستقیم آماده کنید.
- عرق خارشتر:** استفاده از عصاره آبی گیاه خارشتر می‌تواند مانع رشد باکتری عامل این بیماری شود. همچنین می‌توانید از عصاره اتانولی گل میمونی بیابانی استفاده کنید. این دو عامل می‌توانند احتمال ابتلا به بیماری تب مالت را کاهش دهند.

- دمنوش خارشتر:** برای تهیه دمنوش خارشتر، یک قاشق از گیاه آن را در یک فنجان آب‌جوش مخلوط کنید. پس از گذشت ۵ الی ۱۰ دقیقه دمنوش را بخورید. بهتر است روزی سه بار از دمنوش خارشتر بنوشید. توجه داشته باشید که برخی از افراد باید در مصرف خارشتر احتیاط کنند. کسانی که طبع گرم دارند یا مبتلا به یواسیر و حصه هستند پیش از مصرف این دمنوش با پزشک مشورت کنند. به منظور بهبود و درمان تب مالت بهتر است هر روز یک قاشق چای‌خوری پودر نعنا را به همراه دو لیوان آب‌جوش دم کنید و طی دو نوبت مصرف کنید. استفاده از دانه عناب می‌تواند برای بهبود این بیماری مؤثر واقع شود.
- دمنوش ریشه زرشک وحشی:** ریشه زرشک وحشی ضدباکتری است و برای از بین بردن باکتری تب مالت مفید است. طبق آخرین تحقیقات علمی، ریشه این گیاه برای ضعیف کردن باکتری و ویروس‌ها کاربرد دارد. کمی از ریشه را در آب‌جوش قرار داده و پس از سه دقیقه دمنوش را بخورید. تأثیر آن زیاد است.